

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI-4101-21-04/2012

P/12/096

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/12/096 – Planowanie i realizacja wybranych projektów teleinformatycznych, mających na celu usprawnienie funkcjonowania jednostek organizacyjnych Policji
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontroler	Maciej Brzosko, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 84171 z dnia 7 listopada 2012 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Komenda Miejska Policji w Suwałkach, ul. Pułaskiego 26, 16–400 Suwałki (zwana dalej „Komendą” lub „KMP”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Młodszy inspektor Andrzej Bałazy, Komendant Miejski Policji w Suwałkach (zwany dalej Komendantem) (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie
oceny ogólnej

1. System Wspomagania Dowodzenia

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ wdrożenie i funkcjonowanie Systemu Wspomagania Dowodzenia (zwanego dalej „SWD”) w Komendzie Miejskiej Policji w Suwałkach.

Do dnia rozpoczęcia kontroli SWD nie było podstawowym narzędziem pracy służby dyżurnej w KMP w Suwałkach – w systemie było rejestrowane 59% zdarzeń oraz podjętych działań. Podstawowym narzędziem pracy na stanowisku służby dyżurnej był Elektroniczny Rejestr Interwencji (zwany dalej „ERI”). W SWD na bieżąco wprowadzano grafiki służby policjantów, jak również dyslokacje służb patrolowo-interwencyjnych oraz zespołów dochodzeniowo-śledczych. Urządzenia i sprzęt komputerowy otrzymane do obsługi SWD były wykorzystywane w sposób zgodny z przeznaczeniem.

2. E-posterunek

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie realizację i wdrożenie w KMP projektu e-posterunek.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Zarządzanie sprzętem komputerowym otrzymanym na potrzeby aplikacji e-posterunek było nierzetelne, niecelowe i niegospodarne:

- dwa z 20 otrzymanych do wykorzystania w ramach tej aplikacji komputerów przenośnych („Asus”) przydzielono pracownikom cywilnym Komendy, którzy nie wykonywali zadań związanych z prowadzeniem czynności dochodzeniowo-śledczych,
- dziewięć z 20 otrzymanych przenośnych komputerów (osiem „Lenovo”, jeden „Durabook”) nie było wykorzystywanych lub wykorzystywano je od kilku do kilkunastu razy od ich rozdysponowania. W skrajnych przypadkach urządzenia przez kilka miesięcy nie były uruchamiane.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

Urządzenia te zakupiono lub najęto (na 46 miesięcy), z przeznaczeniem do wykorzystania przez funkcjonariuszy w celu usprawnienia ich pracy, w tym przy użyciu aplikacji e-posterunek.

Aplikacja e-posterunek nie została dotychczas wdrożona w Komendzie do wykorzystania w praktyce policyjnej.

Komendant nie miał decydującego wpływu na funkcjonalność tej aplikacji, określenie terminu „produkcyjnego” ani na zapewnienie warunków technicznych jej funkcjonowania. KMP nie otrzymała w tym zakresie wytycznych od jednostek organizacyjnych wyższego stopnia, tj. z Komendy Wojewódzkiej Policji (zwanej dalej „KWP”) i Komendy Głównej Policji (zwanej dalej „KGP”).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

3. Realizacja w KMP projektów teleinformatycznych dotyczących SWD i e-posterunku.

Komenda nie dysponowała pełną korespondencją z KWP dotyczącą e-posterunku i SWD z okresu objętego kontrolą. W większości przypadków korespondencji tej nadawano symbol kwalifikacyjny 0151 i po roku przechowywania ją niszczone, na podstawie zarządzenia nr 93 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie jednolitego rzeczowego wykazu akt Policji z dnia 17 grudnia 2007 r. (Dz. Urz. MSW z 2008 Nr 1, poz. 1 ze zm.). (dowód: akta kontroli str. 641-643)

3.1. SWD

Opis stanu
faktycznego

W KMP opracowano jeden wewnętrzny akt prawny w postaci *Decyzji Nr 44/2012 Komendanta Miejskiego Policji w Suwałkach z dnia 14 listopada 2012 r. w sprawie wyznaczenia lokalnych administratorów aplikacji Systemu Wspomagania Dowodzenia w Komendzie Miejskiej Policji w Suwałkach*, na mocy której Komendant wyznaczył lokalnych administratorów SWD². Wszelkie informacje na temat aplikacji docierały do Komendy za pośrednictwem KWP. Bez wyraźnego polecenia z KWP nie podejmowano własnych inicjatyw w zakresie wdrażania aplikacji.

(dowód: akta kontroli str. 544-550)

W czerwcu 2008 roku KMP otrzymała z KWP dwa zestawy komputerowe (dwa komputery, trzy monitory) oraz monitor LCD 52”. Dwa komputery wraz z trzema monitorami zainstalowano na stanowisku dowodzenia (monitor LCD 52” dotarł do Komendy uszkodzony i został odesłany do KWP). Początkowo urządzenia wykorzystywano jako stanowiska dostępne do KSIP³ i innych baz danych oraz do obsługi ERI, a od listopada 2011 roku także do obsługi SWD. W sierpniu 2012 roku Komenda otrzymała z KWP monitor wielkoformatowy 40” oraz monitor 20”. Urządzenia te zostały rozdysponowane na stanowisko służby dyżurnej.

(dowód: akta kontroli str. 5-18, 22-26)

W maju 2012 roku KMP, na wniosek KWP, dokonała analizy zapotrzebowania na urządzenia komputerowe do stanowisk wspomagających proces eksploatacji systemu SWD i zgłosiła zapotrzebowanie na 15 zestawów komputerowych. Do zakończenia niniejszej kontroli KMP nie otrzymała tego sprzętu.

(dowód: akta kontroli str. 19-21)

Przedstawiciel KMP – Ekspert Zespołu Operacji Policyjnych Wydziału Sztab Policji, uczestniczył od 27 czerwca do 1 lipca 2011 r. w szkoleniu dla trenerów SWD

² Decyzja wydana w związku z pismem Podlaskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji z dnia 26.04.2012 r. (sygn. Z.0441.1.2012.GII), polecającym Komendantom Miejskim w Białymstoku, Suwałkach i Łomży wyznaczenie lokalnych administratorów SWD oraz wypełnienie i przesłanie formularzy upoważnień SWD.

³ Krajowy System Informatyczny Policji.

w Ośrodku Szkolenia Policji w Łodzi z/s w Sieradzu. Trener SWD uczestniczył 8-9 października 2012 r. w szkoleniu w KWP, dotyczącym obsługi Uniwersalnego Modułu Mapowego („UMM”). (dowód: akta kontroli str. 27-30, 58-60)

Pierwsza instalacja oprogramowania SWD została przeprowadzona w KWP samodzielnie, w październiku 2011 roku, przez dwóch Specjalistów Zespołu Wspomagającego KMP. Baza „szkolna” była instalowana na przełomie września/października 2011 roku z płyty CD, którą dostarczył po szkoleniu w KWP jeden z funkcjonariuszy Komendy. Natomiast baza „produkcyjna” była udostępniona w Centrum Dystrybucji Oprogramowania („CDO”).

System zaczął w Komendzie funkcjonować od listopada 2011 roku, po pilotażowym wdrożeniu SWD w KWP oraz przeszkoleniu funkcjonariuszy Komendy w zakresie SWD, które to szkolenia odbywały się w KWP (10-24 października 2011 r.) Aktualizacja aplikacji następowała zdalnie przez Policijną Sieć Transmisji Danych, zwaną dalej „PSTD”. Trzy osoby z Komendy (asystent Wydziału Patrolowo-Interwencyjnego, trener SWD oraz specjalista Zespołu Wspomagającego) uczestniczyły we wdrożeniu SWD w KWP (21–23 listopada 2011 r.).

(dowód: akta kontroli str. 31-48, 50-51, 535-543)

27 marca 2012 r. do KMP otrzymała z KWP, drogą elektroniczną, informację o sposobie raportowania o usterkach SWD. Zgodnie z treścią instrukcji, komunikaty dotyczące zgłaszanych nieprawidłowości w funkcjonowaniu SWD powinny być kierowane przez służby dyżurne do Biura Łączności i Informatyki KGP. Z wyjaśnień Eksperta Zespołu Operacji Policyjnych KMP, trenera SWD w KMP oraz Naczelnika Wydziału Sztab Policji KMP – lokalnego administratora merytorycznego SWD wynika, że w Komendzie nie stosowano procedury zgłaszania nieprawidłowości w funkcjonowaniu SWD. Wszelkie problemy w funkcjonowaniu tego systemu były zgłaszane telefonicznie do KWP i rozwiązywane na bieżąco.

(dowód: akta kontroli str. 49-51, 533-534)

Wg stanu na 12 listopada 2012 r. aplikacja SWD została zainstalowana na 22 stacjach dostępowych w następujących komórkach organizacyjnych Komendy: Wydział Sztab Policji, Wydział Prewencji, Wydział Ruchu Drogowego, Wydział Patrolowo-Interwencyjny, Zespół Wspomagający, Sekretariat Komendanta, oraz Posterunki Policji w Rutce Tartak, Filipowie, Bakalarzewie, Szypliszkach, tj. w komórkach, których funkcjonariusze pełnią służbę dyżurną, służbę patrolową, interwencyjną lub nadzorują prace w aplikacji SWD. (dowód: akta kontroli str. 52)

W sierpniu 2011 roku KMP, na prośbę KWP, podała listę funkcjonariuszy, którym należy nadać uprawnienia do dostępu do SWD. Łącznie wytypowano 57 osób: wszystkich funkcjonariuszy ze stanowiska kierowania, pracowników stanowiska sprawdzeń, funkcjonariuszy Zespołu Organizacji Służby Wydziału Patrolowo-Interwencyjnego, Naczelników Wydziałów, ich zastępców oraz ewentualne dodatkowe osoby zawnioskowane przez Naczelników.

(dowód: akta kontroli str. 53-57)

Na dzień rozpoczęcia kontroli (9 listopada 2012 r.) uprawnionymi do dostępu do SWD było 73 funkcjonariuszy/pracowników Policji z w/w komórek organizacyjnych Komendy. (dowód: akta kontroli str. 557-561)

W KWP (od 10 do 24 października 2011 r.) przeszkolono z obsługi SWD łącznie 44 osoby z Komendy, z których 43 posiadały uprawnienia dostępu do aplikacji. Pozostałych 29 z 73 uprawnionych, nie uczestniczyło w zewnętrznych szkoleniach. Osoby te nie wykonywały zadań związanych z wprowadzaniem zdarzeń/interwencji do SWD (w większości zajmowały się odprawianiem patroli do służb oraz posiadały uprawnienia do wglądu do danych tego Systemu). Pomoc funkcjonariuszom

pracującym w SWD była udzielana przez trenera SWD – Eksperta Zespołu ds. Operacji Policyjnych Wydziału Sztab Policji KMP.

(dowód: akta kontroli str. 39-48,52)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę na konieczność zorganizowania szkoleń z zakresu obsługi SWD dla dotychczas nieprzeszkolonych użytkowników tej aplikacji.

3.2. E-posterunek

Opis stanu
faktycznego

W KMP nie opracowywano wewnętrznych aktów prawnych ani procedur dotyczących zasad organizacji pracy komórek organizacyjnych Komendy z wykorzystaniem systemu e-posterunek, z uwagi na brak wytycznych w tym zakresie z KWP. (dowód: akta kontroli str. 544-548)

W listopadzie 2010 roku Komenda otrzymała z KWP pismo z prośbą o wykonanie analizy sprzętowej na potrzeby wdrożenia aplikacji e-posterunek. Stopień wyposażenia Komendy w sprzęt komputerowy miał być zależny od ilości funkcjonariuszy prowadzących postępowania przygotowawcze, ilości przeszkolonych funkcjonariuszy w zakresie eksploatacji oprogramowania e-posterunek oraz stanu sprzętowego w jednostce zdolnego do obsługi aplikacji. Specjalista Zespołu Wspomagającego KMP wyjaśnił: *„Była dokonywana analiza zapotrzebowania na sprzęt komputerowy na polecenie KWP w Białymstoku. Z tego co pamiętam to około 30-40 komputerów nie spełniało wymagań sprzętowych pod e-posterunek. Zgłaszaliśmy zapotrzebowanie praktycznie dla wszystkich funkcjonariuszy prowadzących postępowania przygotowawcze w tamtym czasie(...).”* (dowód: akta kontroli str. 61-62, 535-539)

Pierwsze komputery z zainstalowaną aplikacją e-posterunek KMP otrzymała z KWP w maju 2011 roku i były to trzy dostępne urządzenia mobilne Twinhead Durabook U12C (zwane dalej „Durabook”). W sierpniu 2011 roku Komenda otrzymała jedną drukarkę mobilną HP Office Jet 100, a miesiąc później – we wrześniu 2011 roku – dwa komputery przenośne Asus B53F-SO220X (zwane dalej „Asus”). Kolejny sprzęt komputerowy Komenda otrzymała w grudniu 2011 roku i było to 15 komputerów przenośnych Lenovo Thinkpad L520 (zwanymi dalej „Lenovo”). W grudniu 2011 roku KMP otrzymała na potrzeby e-posterunku dodatkowe dwie drukarki mobilne HP Office Jet 100. Łącznie KMP otrzymała 20 przenośnych komputerów i trzy mobilne drukarki. (dowód: akta kontroli str. 23-26, 64-109)

Aplikacja e-posterunek nie została zainstalowana na innych komputerach Komendy (oprócz komputera jednego z trenerów e-posterunku – na potrzeby szkoleniowe), w tym na żadnym z sześciu mobilnych terminali zamontowanych w pojazdach Wydziału Ruchu Drogowego KMP. Specjalista Zespołu Wspomagającego wyjaśnił, że nie dokonywano instalacji e-posterunku w pojazdach Wydziału Ruchu Drogowego z uwagi na brak takiej potrzeby i polecenia instalacji. Wydział Ruchu Drogowego od stycznia 2012 roku wykorzystywał jeden z Durabooków, a od listopada 2012 roku również pozostałe dwa takie urządzenia.

(dowód: akta kontroli str. 110-112, 166-176, 535-539)

Rozdysponowanie sprzętu komputerowego otrzymanego na potrzeby e-posterunku następowało w Komendzie na podstawie dwóch rozdzielników (z 22 grudnia 2011 r. i z 15 października 2012 r.) na sprzęt komputerowy, zatwierdzanych – odpowiednio – przez I zastępcę Komendanta i Komendanta. Komendant i jego I zastępca wyjaśnili, że rozdzielniki były opracowane na podstawie analiz potrzeb sprzętowych w komórkach organizacyjnych Komendy, ilości prowadzonych przez nie postępowań, ustaleń z Naczelnikami Wydziałów oraz na podstawie potrzeb sprzętowych funkcjonariuszy. (dowód: akta kontroli str. 113-121, 544-548, 551-552)

W dniach oględzin (od 13 listopada do 14 grudnia 2012 r.) sprzętu komputerowego:

- 18 przenośnych komputerów było rozdysponowanych służbom dochodzeniowo-śledczym, dzielnicowym oraz funkcjonariuszom Wydziału Ruchu Drogowego (11 funkcjonariuszom wykonującym czynności procesowe, dwa funkcjonariuszom operacyjnym pełniącym dyżury referenckie, dwa dzielnicowym, trzy funkcjonariuszom Wydziału Ruchu Drogowego),
- dwa przenośne komputery Asus przyjęte przez Komendę we wrześniu 2011 roku były wykorzystywane przez pracowników cywilnych Komendy, tj. specjalistę Zespołu ds. Prewencji Kryminalnej Nieletnich i Patologii Wydziału Prewencji oraz specjalistę ds. zarządzania sieciami i sprzętem informatycznym w Komendzie. Urządzenia te nie miały zainstalowanej aplikacji e-posterunek. Komendant Miejski Policji w Suwałkach wyjaśnił, że o takim rozdysponowaniu sprzętu dowiedział się dopiero od kontrolera NIK,
- jedna przenośna drukarka HP Office Jet 100 była w Wydziale dw. z Przystępczością p-ko Mieniu, dwie kolejne w Wydziale Kryminalnym oraz w Wydziale Prewencji.

Rozdysponowanie wszystkich 20 przenośnych komputerów oraz dwóch z trzech mobilnych drukarek nastąpiło w okresie do czterech miesięcy od przyjęcia ich przez Komendę. Jedna drukarka HP Office Jet 100, przyjęta przez Komendę w sierpniu 2011 roku, została rozdysponowana w styczniu 2012 roku (po ponad czterech miesiącach od daty przyjęcia urządzenia do Komendy).

(dowód: akta kontroli str. 63-98, 101-109, 116-117, 122-123)

I zastępca Komendanta zwłokę w rozdysponowaniu drukarki wyjaśnił następująco: *„...była to drukarka rezerwowa. W sytuacji, gdy wszystkie stanowiska były zaopatrzone w drukarki, nie było jako takich braków sprzętowych w tym zakresie, to sprzęt ten pozostawał w rezerwie u informatyków. Rozdysponowano drukarkę dopiero w sytuacji, gdy okazała się ona potrzebna.”*

(dowód: akta kontroli str. 551-552)

Użytkownicy ośmiu z 15 przenośnych komputerów Lenoro (w okresie od stycznia do listopada 2012 roku) oraz jednego z trzech dostępowych urządzeń mobilnych Durabook (w okresie od lipca 2011 roku do stycznia 2012 roku) nie wykorzystywali tych urządzeń lub robili to sporadycznie. Z wyjaśnień siedmiu funkcjonariuszy, którzy posiadali komputery przenośne Lenovo i jednego, który posiadał Durabooka wynika, że, nie korzystali z komputerów ponieważ posiadali komputery stacjonarne, na których dokonywali sprawdzeń w KSIP i na których mieli gotowe szablony dokumentów, a ponadto nie otrzymali do urządzeń przenośnych drukarek, przez co nie widzieli praktycznego zastosowania dla laptopów. Jeden z funkcjonariuszy wyjaśnił, iż nie umiał się urządzeniem posługiwać, natomiast posiadacz urządzenia Durabook otrzymał je niekompletne (brakowało gumowego elementu obudowy urządzenia amortyzującego ekran przy jego zamykaniu) i z tego powodu przekazał je Naczelnikowi.

(dowód: akta kontroli str. 122-167)

15 października 2012 r. Komendant zatwierdził nowy rozdzielnik na sprzęt komputerowy Lenovo i Durabook, na podstawie którego dokonano przesunięć siedmiu z ośmiu nieużywanych komputerów przenośnych Lenoro i dwóch Durabooków. Jeden z dotychczas nieużywanych komputerów Lenovo nie został przesunięty, gdyż funkcjonariusz, któremu urządzenie przydzielono, zaczął z niego od 15 października 2012 r. korzystać.

(dowód: akta kontroli str. 114-121)

Komendant nie wyznaczał zespołu wdrożeniowego lub testującego aplikację. Użytkownikami urządzeń przeznaczonych do obsługi aplikacji e-posterunek zostało 18 funkcjonariuszy oraz dwóch pracowników cywilnych (w czasie trwania kontroli

NIK, Komendant, na skutek informacji przekazanej mu w trybie art. 51 ust. 4 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴, dokonał zmiany użytkowników komputerów, z których korzystali pracownicy cywilni) z następujących komórek organizacyjnych Komendy: Wydziału Kryminalnego, Wydziału dw. z Przystępczością p-ko Mieniu, Wydziału Prewencji, Wydziału Ruchu Drogowego, Posterunku Policji w Szypliszkach oraz Zespołu Wspomagającego. 30 listopada 2012 r. w Komendzie oraz w podległych jej jednostkach pełniło służbę 35 funkcjonariuszy wykonujących czynności dochodzeniowo-śledcze oraz 13 dzielnicowych, którzy mogą wykonywać podstawowe czynności z zakresu postępowania przygotowawczego. (dowód: akta kontroli str. 120-121, 168)

Szkolenia użytkowników aplikacji e-posterunek w KMP były prowadzone w 2010 roku, tj. przed otrzymaniem sprzętu komputerowego przeznaczonego do obsługi tej aplikacji. Szkolenia zostały zrealizowane zgodnie z wytycznymi KGP i KWP w systemie kaskadowym, tzn. dwóch funkcjonariuszy z KMP przeszkolonych w KWP szkoliło następnych użytkowników. W KMP przeprowadzono cztery szkolenia z e-posterunku (22, 25, 26, 29 października 2010 r.). W szkoleniach udział wzięło łącznie 48 funkcjonariuszy z KMP i podległych jej Posterunków. Szkolenia trwały 90 minut. Zagadnienia obejmowały zapoznanie uczestników szkolenia z aplikacją komputerową e-posterunek oraz ćwiczenia z obsługi tego programu. (dowód: akta kontroli str. 166-167, 170-176)

Komenda była informowana o dostępnych aktualizacjach aplikacji e-posterunek. Komendant wyjaśnił, że informacje na temat aktualizacji e-posterunku wpływają do Komendy na bieżąco, drogą elektroniczną. Ostatnia taka informacja o aktualizacji e-posterunku do wersji „2.0.8” wpłynęła 5 grudnia 2012 r.

W dniach oględzin (od 13 listopada do 14 grudnia 2012 r.) z 12 komputerów, na których był zainstalowany e-posterunek i było możliwe ustalenie wersji aplikacji, na dziewięciu urządzeniach była zainstalowana wersja „2.0.0.5” e-posterunku, na trzech wersja „1.8.8.0”. Na pytanie dlaczego część urządzeń nie miała zainstalowanej najnowszej wersji aplikacji, Specjalista Zespołu Wspomagającego wyjaśnił: *„Jeżeli osoba wykorzystywała aplikację i zgłaszała zapotrzebowanie na aktualizację lub zgłaszała jakieś inne sprawy to dokonywałem instalacji aktualizacji. Przy wydawaniu sprzętu informowałem użytkowników, żeby zgłaszali do mnie wszelkie sugestie, prośby czy uwagi dotyczące aplikacji. Dodatkowo w momencie, gdy wchodził w życie nowy rozdzielnik na sprzęt komputerowy to dokonywałem aktualizacji e-posterunku na wszystkich urządzeniach, które podlegały przesunięciu. Przyczyną tego, że ktoś ma zainstalowaną starszą wersję aplikacji jest to, że dana osoba nie korzystała z e-posterunku lub nie zgłaszała chęci aktualizacji aplikacji.* (dowód: akta kontroli str. 177-178, 535-539)

Na jednym z 15 komputerów Lenovo aplikacja nie została zainstalowana po awarii systemu operacyjnego, który został przez użytkownika samodzielnie przeinstalowany. Specjalista Zespołu Wspomagającego wyjaśnił: *„Nie podjęliśmy się naprawy urządzenia(...). Wynikało to z tego, że na urządzeniu nie było partycji recovery i przez to brakowało źródła, z którego można by ponownie przywrócić partycję systemową. By przywrócić partycję recovery potrzebny byłby drugi laptop, z której można by było zgrać tę partycję i wgrać ją do urządzenia. Do tego jest potrzebne specjalne oprogramowanie do partycjonowania dysków. Na ten moment nie dysponujemy takim oprogramowaniem.”*

(dowód: akta kontroli str. 440-441, 535-539)

⁴ Dz. U. z 2012 r., poz.82. Ustawa zwana dalej „ustawą o NIK”.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- 1) dwa przenośne komputery Asus (na potrzeby aplikacji e-posterunek) o łącznej wartości 5.618 zł, przyjęte przez Komendę we wrześniu 2011 roku, zostały rozdysponowane niezgodnie z ich przeznaczeniem – pracownikom cywilnym KMP,
- 2) dziewięć z 20 przenośnych komputerów przeznaczonych do obsługi aplikacji e-posterunek (jeden Durabook o wartości 7.405 zł i osiem Lenovo najętych na okres 46 miesięcy) nie było wykorzystywanych przez użytkowników lub wykorzystywanych sporadycznie (maksymalnie 12 uruchomień w ciągu 10 miesięcy).

Nierzetelne i niecelowe działanie w zakresie rozdysponowania komputerów Asus, skutkowało niewykorzystywaniem lub korzystaniem z urządzeń niezgodnie z ich przeznaczeniem. Było to również działanie niegospodarne, gdyż KGP ponosiła w tym czasie wydatki na najem tych urządzeń (na okres 46 miesięcy) lub też wraz z KWP wydatkowała łącznie 13 tys. zł na ich zakup.

Odpowiedzialnymi za powstanie nieprawidłowości są I zastępca Komendanta, który zatwierdził rozdysponowanie przenośnych komputerów Asus na podstawie rozdzielnika z 22 grudnia 2011 r. i późniejszych ustnych ustaleń, a także Komendant, który nie sprawował wystarczającego nadzoru nad rozdysponowaniem oraz wykorzystaniem ośmiu przenośnych komputerów Lenovo i jednego Durabooka.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Poinformowany o stwierdzonych w toku kontroli nieprawidłowościach w trybie art. 51 ust 4 ustawy o NIK, Komendant, 13 grudnia 2012 r. podał: „*W dniu dzisiejszym dwa przenośne komputery marki Asus będące na stanie pracowników korpusu służby cywilnej zatrudnionych w Referacie ds. Prewencji Kryminalnej, Nietleńskich i Patologii Wydziału Prewencji oraz Zespołu Wspomagającego przydzieliłem policjantom wykonującym zadania związane z prowadzeniem postępowań przygotowawczych w sprawach o wykroczenia; komputer przenośny marki Lenovo w którym został przeprogramowany system operacyjny i nie ma zainstalowanej aplikacji e-posterunek natychmiast po otrzymaniu pisemnej informacji poleciłem wycofać z eksploatacji. Po przeinstalowaniu oprogramowania i zainstalowaniu aplikacji e-posterunek zostanie on zwrócony policjantowi w celu wykorzystania zgodnie z przeznaczeniem; w dniu dzisiejszym wydałem kierownikom komórek organizacyjnych pisemne polecenie wzmoczenia nadzoru nad wykorzystaniem sprzętu komputerowego dedykowanego do obsługi aplikacji e-posterunek m.in. przez: zobowiązanie Naczelników Wydziałów i Kierowników Posterunków Policji do bieżącej analizy wykorzystania sprzętu komputerowego zgodnie z jego przeznaczeniem oraz niezwłocznego meldowania o problemach technicznych i konieczności dokonania przesunięć; Eksperta Zespołu Wspomagającego zobowiązałem do okresowego (nie rzadziej niż co pół roku) sprawdzania wykorzystania sprzętu komputerowego dedykowanego do obsługi aplikacji e-posterunek.*” (dowód: akta kontroli str. 641-643)

4. Wdrożenie w KMP projektów teleinformatycznych dotyczących SWD i e-posterunku.

4.1. SWD

Opis stanu
faktycznego

Termin wdrożenia SWD na poziomie KMP został określony na 21 listopada 2011 r. i został dotrzymany. Podlaski Komendant Wojewódzki Policji pismem z 26 kwietnia 2012 r. poinformował Komendantów Miejskich Policji województwa podlaskiego,

iż wdrożenie SWD we wszystkich jednostkach organizacyjnych Policji woj. podlaskiego (poziom komend powiatowych) znajduje się w końcowej fazie i zmierza do pełnej implementacji przedmiotowego narzędzia. W KMP, na dzień rozpoczęcia kontroli (9 listopada 2012 r.), SWD nie był głównym narzędziem pracy służby dyżurnej. W SWD, w stosunku do ERI, było zarejestrowanych 59% zdarzeń i interwencji. Zgodnie z pismem z 29 listopada 2011 r. Podlaskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji, ERI miał funkcjonować równolegle (jako system podstawowy) z SWD do chwili objęcia systemem SWD całego obszaru woj. podlaskiego. 3 grudnia 2012 r. Komenda została poinformowana przez KWP, że od 15 grudnia 2012 r. dane rejestrowane w SWD mają być tożsame z danymi w ERI, a od 31 grudnia 2012 r. SWD staje się podstawowym narzędziem dokumentowania realizacji zadań oraz odzwierciedlania odnotowanych interwencji i wydarzeń. (dowód: akta kontroli str. 179-186, 194-196)

W dniu oględzin (28 listopada 2012 r.) stanowiska służby dyżurnej w zakresie sposobu funkcjonowania w Komendzie SWD:

- stanowisko służby dyżurnej obsługiwane było przez dwóch funkcjonariuszy – dyżurnego i jego zastępcę. W Komendzie nie określano podziału zadań między funkcjonariuszy przy wprowadzaniu zdarzeń i działań do SWD i ERI;
- w systemie były ewidencjonowane informacje dotyczące zgłoszeń przyjmowanych przez dyżurnych, zdarzeń i działań, dane o grafikach służby funkcjonariuszy i dyslokacji służby patrolowej, o zarządzaniu patrolami oraz protokoły z odpraw do służb patrolowych;
- istniała możliwość przekształcenia zdarzenia SWD w wydarzenie KSIP i bezpośredniego przekazywania danych między SWD a KSIP;
- istniała możliwość sprawdzenia przez KSIP w SWD np. osoby, pojazdu, rzeczy;
- w SWD nie była aktywna zakładka *mapa*;
- zakładki *zarządzanie akcjami i operacjami* oraz *zarządzanie blokadami* były aktywne, niewykorzystywane z powodu braku takiej konieczności;
- była możliwość wygenerowania z systemu wszystkich raportów dostępnych w zakładce *kreacja raportów*, zgodnie z zakresem upoważnień;
- zakładka *bieżące komunikaty* była wykorzystywana;
- istniała możliwość wygenerowania raportu odprawy zawierającego *protokół z odprawy do służby patrolowej*.

Na dzień rozpoczęcia kontroli, w KMP rejestracja przebiegu czynności służbowych dyżurnych dokonywana była w SWD, jak i w Elektronicznym Rejestrze Interwencji („ERI”). Na stanowisku służby dyżurnej prowadzony był Rejestr Interwencji w formie papierowego brudnopisu. Prowadzono też inne książki i rejestry dotyczące np.: zatrzymanych osób, zatrzymanych przedmiotów, usuniętych pojazdów, wydanej broni. (dowód: akta kontroli str. 187-193)

Według wygenerowanego *Uproszczonego raportu czasów reakcji na zdarzenia [SWD-R-26]*, w okresie od 23 do listopada 2012 r. służba dyżurna zarejestrowała w 9196 zdarzeń, a według raportu – za ten sam okres – z aplikacji ERI, 15593 zdarzenia. Naczelnik Wydziału Sztab Policji KMP wyjaśnił: „Do ERI wprowadzamy zdarzenia np. zgłoszenia się interesanta do jednostki. Jest to załatwianie interwencji w jednostce. Do SWD nie wprowadzamy w ogóle takich danych na chwilę obecną. Ponadto prowadzenie przez dyżurnego jednorazowo dwóch systemów w postaci ERI i SWD, prowadzenie i dowodzenie siłami jest w jednym czasie nierealne. Nie ma fizycznej możliwości, by pracownik wprowadził zdarzenia do dwóch systemów, obsługiwał interesantów i wydawał broń. Nie mamy opracowanej procedury, w której np. zastępca dyżurnego wprowadza zdarzenia do ERI, a dyżurny do SWD. Dyżurny ma wiele innych obowiązków i takie rozwiązanie w Komendzie w Suwałkach nie jest możliwe do zrealizowania. W Komendzie jest

przyjęte takie rozwiązanie, że osoba, która odbiera dane zgłoszenie wprowadza je zarówno do ERI jak i do SWD. Do SWD należy wprowadzać na bieżąco interwencje, w czasie rzeczywistym. W przypadku, gdy dany patrol podejmuje interwencje własną i nie ma łączności z dyżurnym z uwagi na brak zasięgu radiostacji lub z innych przyczyn, to komunikuje załatwienie takiej interwencji po powrocie do Komendy. Wtedy takie zdarzenie może być wpisane tylko i wyłącznie w ERI, bo tam czasy podjęcia interwencji można wprowadzić ręcznie. Dodatkowo awaryjność SWD powoduje, że niejednokrotnie SWD nie funkcjonowało. W przypadku awarii ERI dyżurny przechodzi na wersję papierową i w późniejszym czasie uzupełnia zdarzenia w ERI.” (dowód: akta kontroli str. 194-196)

Zgodnie z wytycznymi Podlaskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji z 29 listopada 2011 r., do SWD powinny być wprowadzane grafiki dla służb ogniwo patrolowych, patrolowo-interwencyjnych oraz dzielnicowych. W objętych badaniem Wydziałach KMP (Wydziale Patrolowo-Interwencyjnym, Wydziale Prewencji oraz Wydziale Ruchu Drogowego) systematycznie wprowadzano do SWD grafiki służb funkcjonariuszy, na podstawie wcześniej stworzonych grafików w wersji papierowej. (dowód: akta kontroli str. 180-185)

W/w Wydziały KMP systematycznie wprowadzały do SWD dane dotyczące planowania i dyslokacji patroli:

- w Wydziale Patrolowo-Interwencyjnym funkcjonował Zespół ds. Organizacji Służby, który zajmował się wprowadzaniem grafików do SWD oraz tworzeniem i dyslokacją patroli dla Wydziału Patrolowo-Interwencyjnego i dla funkcjonariuszy pionu kryminalnego, np. Wydziału Kryminalnego, Wydziału dw. z Przystępczością p-ko Mieniu, itp. – o ile funkcjonariusze danego Wydziału byli w danym czasie przewidziani do pełnienia służby w tzw. „grupie zdarzeniowej”. Grafiki służby oraz plan dyslokacji służby tworzone były w formie papierowej, bez wykorzystania SWD⁵;
- w Zespole Dzielnicowych Wydziału Prewencji, organizacja służby w SWD rozpoczynała się od stworzenia grafiku służby, przygotowanego w formie pisemnej i zatwierdzonego przez Komendanta. Na podstawie grafiku tworzone *Protokół z odprawy do służby obchodowej*, z którego patrol był wprowadzany do SWD. W Wydziale tym grafiki służby prowadzone też w ERI;
- w Wydziale Ruchu Drogowego patrole były wprowadzane do SWD wg. grafiku papierowego i sporządzanego na dzień przed służbą, lub w piątek przed weekendem lub dniem/dniami wolnym/wolnymi, papierowego protokołu odprawy do służby oraz papierowej dyslokacji na konkretny dzień. W godzinach pracy zastępcy Naczelnika Wydziału Ruchu Drogowego, on odprawiał w SWD patrole do służby lub Naczelnik. Poza godzinami pracy Naczelników, robił to kierownik zmiany. Patrole w chwili rozpoczęcia służby, po odprawie, były dyslokowane dla dyżurnego, który mógł nimi dysponować. (dowód: akta kontroli str. 197-250)

W świetle wyników przeprowadzonych przez NIK badań ankietowych 38 funkcjonariuszy KMP, użytkowników końcowych aplikacji SWD:

- 79,5% osób stwierdziło, że wprowadzenie aplikacji SWD nie przyczyniło się do usprawnienia ich pracy i podniesienia jej wydajności (12,8% oceniło, że wdrożenie SWD usprawniło pracę i podniosło jej wydajność, pozostałe 7,7% nie wyraziło opinii);
- 79,5% ankietowanych wskazało, że wdrożenie SWD nie spowodowało zmniejszenia ilości sporządzanej dokumentacji w formie papierowej (12,8% oceniło, że wdrożenie SWD spowodowało zmniejszenie ilości sporządzanej dokumentacji w formie papierowej, 7,7% nie wyraziło opinii);

⁵ Zgodnie z zarządzeniem nr 768 Komendanta Głównego Policji z dnia 14 sierpnia 2007 r.

- 33,3% ankietowanych oceniło, że ilość i jakość sprzętu komputerowego w Komendzie nie jest wystarczająca do obsługi SWD (64,1% oceniło, że ilość i jakość sprzętu komputerowego jest wystarczająca, 2,6% nie wyraziło opinii);
- 28,2% ankietowanych jednoznacznie oceniło SWD jako zły system, 59% jako system średni i 10% jako system dobry.

W ankietach funkcjonariusze wskazywali, że w SWD w szczególności:

- przy generowaniu grafiku służby system nie liczy godzin L-4, urlopów i innych dni wolnych;
- system nie przenosi godzin pracy na następny grafik;
- system często zawiesza się, ze względu na małą wydajność i stabilność aplikacji;
- konieczne jest tworzenie całego patrolu na nowo, gdy po zapisie w systemie zmieni się dowódca patrolu;
- brakuje modułu mapy cyfrowej;
- nie ma możliwości wprowadzenia większej ilości wyboru własnych danych do pól *wyboru interwencji*; nie można edytować czasu zdarzenia i interwencji;
- przestarzały i mało wydajny jest sprzęt komputerowy;
- występuje dublowanie zapisów SWD z papierowymi, ERI.

(dowód: akta kontroli str.251-328)

4.2. E-posterunek

Opis stanu
faktycznego

Łącznie badaniem objęto 18 z 20⁶ urządzeń. Do listopada 2012 roku osiem urządzeń Lenovo⁷ nie było używanych lub używanych sporadycznie, przez co w trakcie kontroli siedem z nich zostało rozdysponowanych nowym użytkownikom. Jedno urządzenie Durabook (nieużywane od lipca 2011 roku do stycznia 2012 roku) rozdysponowano na nowo w styczniu 2012 roku. Dokonano też przesunięć pozostałych dwóch mobilnych urządzeń dostępowych Durabook.

W dniu oględzin (przeprowadzonych od 13 listopada do 14 grudnia 2012 r.) sposobu funkcjonowania w KMP e-posterunku i wykorzystania tej aplikacji przez 11 użytkowników końcowych⁸ oraz na podstawie ich wyjaśnień ustalono, że:

- na czterech z 11 urządzeń, funkcjonariusze prowadzili czynności procesowe w e-posterunku lub wykorzystywali aplikację do generowania pojedynczych druków w codziennej praktyce policyjnej; dwaj funkcjonariusze wprowadzili postępowania testowe; na trzech urządzeniach nie był zainstalowany e-posterunek (jeden komputer przenośny Lenovo oraz dwa komputery przenośne Asus); dwóch funkcjonariuszy nie było w stanie zalogować się do aplikacji (jeden nie korzystał z aplikacji, drugi nie pamiętał hasła);
- pięciu z siedmiu funkcjonariuszy, którym w listopadzie 2012 roku zostały przekazane urządzenia Lenovo w wyniku przesunięć, na dzień zakończenia kontroli zapoznawało się z obsługą urządzeń oraz samej aplikacji. Urządzenia poddawane były ciągłej konfiguracji (podłączano je do sieci PSTD⁹, instalowano drukarki);
- na 11 urządzeniach w zakładce *lista postępowań* znajdowało się 13 postępowań (u dwóch funkcjonariuszy); w zakładce *postępowania zakończone* 66 postępowań (u dwóch funkcjonariuszy); w zakładce *dokumenty niepowiązane*

⁶ Badaniem objęto 18 z 20 komputerów przenośnych, przeznaczonych do obsługi aplikacji e-posterunek, przekazanych funkcjonariuszom i pracownikom KMP (jeden funkcjonariusz, któremu przydzielono komputer przenośny Lenoro, był na długoterminowym zwolnieniu lekarskim; drugie urządzenie Lenovo w trakcie kontroli zostało rozdysponowane na Posterunek Policji w Szypliszkach).

⁷ W przypadku jednego urządzenia do 15 października 2012 r.

⁸ Badaniem objęto 18 komputerów przenośnych w możliwym zakresie, przeprowadzono oględziny komputerów i aplikacji oraz testy umiejętności użytkowników w zakresie wytworzenia – z wykorzystaniem e-posterunku – podstawowych dokumentów postępowania przygotowawczego. U siedmiu użytkowników, którym urządzenia zostały rozdysponowane w listopadzie 2012 roku, nie badano umiejętności obsługi aplikacji e-posterunek.

⁹ Policyjna Sieć Transmisji Danych.

96 pozycji (u jednego funkcjonariusza). 79 postępowań przeprowadzonych w e-posterunku stanowiło 3,48% ogółu 2270 przeprowadzonych od 1 stycznia 2012 r. do 22 listopada 2012 r. przez funkcjonariuszy dochodzeniowo-śledczych KMP;

- trzy urządzenia mobilne Twinhead Durabook U12C znajdowały się w Wydziale Ruchu Drogowego (jedno urządzenie trafiło do WRD w styczniu 2012 roku, dwa w listopadzie 2012 roku). Z każdego urządzenia korzystało 2-3 funkcjonariuszy. Na urządzeniach zainstalowana była aplikacja e-posterunek w wersji 2.0.0.5 z funkcjonalnościami dla funkcjonariuszy Wydziału Ruchu Drogowego. Funkcjonariusze tego Wydziału korzystali z pojedynczych druków (np. protokół oględzin miejsca zdarzenia drogowego, protokół oględzin pojazdu) i nie prowadzili w e-posterunku postępowań;
- istniała funkcja edycji tworzonych w e-posterunku dokumentów bezpośrednio przed wydrukiem, umożliwiająca modyfikację szaty graficznej;
- działa funkcja dyktafonu umożliwiająca zapis nagrania na nośniku wskazanym przed uruchomieniem nagrywania;
- wg stanu na 13 listopada 2012 r. nie działały (na zainstalowanej w Komendzie wersji 2.0.0.5 aplikacji) funkcjonalności e-posterunku dotyczące: możliwości ustanowienia połączenia z SWD; przyjęcia zgłoszenia z e-PUAPu¹⁰ oraz połączenia z KSIP.

Z udzielonych przez użytkowników aplikacji wyjaśnień wynika, iż nie korzystają oni z e-posterunku bowiem dysponują własną bazą szablonów dokumentów i te narzędzia są im wystarczające do prawidłowego wykonywania czynności służbowych. Użytkownicy nie widzieli też praktycznego zastosowania dla aplikacji, która miała liczne błędy we wzorach druków i nie była przejrzysta, a wprowadzanie do niej danych było, w ich ocenie, pracochłonne.

Otrzymany na potrzeby e-posterunku sprzęt wykorzystywany był głównie do generowania dokumentów na potrzeby prowadzonych postępowań (w standardowych edytorach tekstu jak Microsoft Word, LibreOffice), do odtwarzania nagrań z monitoringu oraz do dokonywania sprawdzeń w KSIP. W czterech wydziałach dochodzeniowo-śledczych KMP (Wydział Kryminalny, Wydział dw. z Przystępczością p-ko Mieniu, Wydział dw. z Przystępczością Gospodarczą, Wydział dw. z Przystępczością Narkotykową), w których wykorzystywano urządzenia otrzymane w ramach e-posterunku, pracowało łącznie 31 funkcjonariuszy prowadzących postępowania przygotowawcze. W czterech Posterunkach Policji (Szypliszki, Bakałarzewo, Rutka Tartak, Filipów) pracowało czterech funkcjonariuszy dochodzeniowo-śledczych. Dodatkowo w Wydziale Prewencji w niezbędnym zakresie były prowadzone postępowania w sprawach nieletnich. (dowód: akta kontroli str. 331-460)

W świetle wyników przeprowadzonych przez NIK badań ankietowych 25 użytkowników końcowych aplikacji e-posterunek:

- 58,3% oceniło, że wprowadzenie tej aplikacji nie przyczyniło się do usprawnienia ich pracy i podniesienia jej wydajności (29,2% oceniło, iż wdrożenie e-posterunku usprawniło pracę i podniosło jej wydajność, pozostałe 12,5% nie wyraziło opinii);
- 58,3% ankietowanych wskazało, że wdrożenie e-posterunku nie spowodowało zmniejszenia ilości sporządzanej dokumentacji w formie papierowej (29,2% oceniło, iż wdrożenie e-posterunku spowodowało zmniejszenie ilości sporządzanej dokumentacji w formie papierowej, 12,5% nie wyraziło opinii);
- 50% ankietowanych oceniło, że ilość i jakość sprzętu komputerowego w Komendzie nie jest wystarczająca do obsługi e-posterunku (37,5% oceniło,

¹⁰ Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej.

że ilość i jakość sprzętu komputerowego w Komendzie jest wystarczająca do obsługi e-posterunku, 12,5% nie wyraziło opinii);

- 25% ankietowanych jednoznacznie oceniło e-posterunek jako zły system (4,2% oceniło e-posterunek jako system dobry, 45,8% jako system średni, 25% nie wyraziło opinii).

W ankietach korzystający z e-posterunku wskazywali w szczególności:

- na niewystarczającą ilość wzorów protokołów oraz pism procesowych,
- na brak aktualnych druków, w tym kwalifikacji TEMIDA,
- na brak możliwości składania zamówień na brakujące druki, załączniki,
- na brak możliwości aktualizacji błędów formularzy,
- że e-posterunek powinien współpracować z edytorami tekstów używanymi w jednostce,
- na brak możliwości edycji treści w zapisanych dokumentach,
- na brak możliwości zmiany szaty graficznej poszczególnych druków,
- na czasochłonność wprowadzania danych w okna formularzy,
- brak ogólnego podglądu sporządzanego dokumentu,
- że system nie tworzy centralnej bazy danych,
- brak wspólnej bazy danych. (dowód: akta kontroli str. 461-508)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

5. Zabezpieczenie danych osobowych przetwarzanych w aplikacjach SWD i e-posterunek.

Konfiguracja urządzeń komputerowych w KMP była dokonywana w oparciu o: *Wytyczne Dyrektora Biura Łączności i Informatyki KGP w sprawie standardów technicznych, użytkowych oraz bezpieczeństwa, stosowanych w Policji w zakresie informatyki i łączności; Instrukcję zarządzania systemami teleinformatycznymi służącymi do przetwarzania danych osobowych w Komendzie Miejskiej Policji w Suwałkach i o Politykę bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych w Komendzie Miejskiej Policji w Suwałkach.*

(dowód: akta kontroli str. 509-523, 585-608)

5.1. SWD

Opis stanu faktycznego

Wraz z aplikacją SWD, Komenda otrzymała opracowane na szczeblu KGP dwa dokumenty dotyczące zabezpieczenia danych osobowych przetwarzanych w SWD – *Politykę bezpieczeństwa systemu wspomagania dowodzenia jednostek organizacyjnych Policji – poziom wysoki* (dalej „Polityka bezpieczeństwa”) oraz *Instrukcję zarządzania systemem teleinformatycznym przetwarzającym dane osobowe – system wspomagania dowodzenia jednostek organizacyjnych Policji – poziom wysoki* (dalej „Instrukcja Zarządzania”).

W trakcie prac wdrożeniowych SWD w woj. podlaskim Komendant został poinformowany (w piśmie z 29 listopada 2011 r.) przez Podlaskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji o konieczności zapoznania osób obsługujących SWD z Polityką bezpieczeństwa i Instrukcją zarządzania. Po przystąpieniu do fazy końcowej wdrożenia SWD we wszystkich jednostkach organizacyjnych Policji woj. podlaskiego, Podlaski Komendant Wojewódzki Policji polecił Komendantom Miejskim woj. podlaskiego sporządzenie stosownej dokumentacji oraz przyjęcie rozwiązań organizacyjnych zmierzających do wypełnienia postanowień ujętych w powyższych dokumentach, między innymi wyznaczenia lokalnych administratorów SWD oraz wypełnienia i przesłania formularzy upoważnień do Wydziału Łączności i Informatyki KWP w Białymstoku.

Komendant 14 listopada 2012 roku wyznaczył administratorów lokalnych SWD na mocy *Decyzji nr 44/2012 z dnia 14 listopada 2012 r. w sprawie wyznaczenia lokalnych administratorów aplikacji Systemu Wspomagania Dowodzenia w Komendzie Miejskiej Policji w Suwałkach*. Do podjęcia tej decyzji, prowadzeniem dokumentacji w postaci wykazu pomieszczeń, w których przetwarzane są dane osobowe – *Charakterystyka Obszaru Przetwarzania Danych Osobowych* opracowaną na potrzeby SWD, *Ewidencję Udzielonych Upoważnień/Odwołań Zbioru Informacji „System Wspomagania Dowodzenia” SWD*, prowadził Specjalista Zespołu Wspomagającego KMP. Po wydaniu w/w decyzji i usunięciu braków w dokumentacji, poprzez uzupełnienie ewidencji udzielonych upoważnień oraz stworzenie listy osób zapoznanych z Polityką bezpieczeństwa i Instrukcją zarządzania, dokumentacja ta – zgodnie z treścią dokumentu – została przekazana do lokalnego administratora merytorycznego SWD, tj. Naczelnika Wydziału Sztabu Policji KMP. (dowód: akta kontroli str. 4,180-185, 524-539)

Występowały różnice co do osób uprawnionych do dostępu do systemu SWD i osób którym wydano upoważnienia. Wg stanu na 9 listopada 2012 r., 73 osoby posiadały uprawnienia do dostępu do SWD (nadawane w KWP), 52 z nich wydano w KMP upoważnienia w tym zakresie i przesłano je do KWP (z ewidencji upoważnień SWD prowadzonej w KMP wynikało, że upoważnionych do dostępu do SWD było 60 osób). Na 9 listopada 2012 r. w Komendzie nie prowadzono listy oświadczeń osób zapoznanych z Polityką bezpieczeństwa i Instrukcją zarządzania. Program szkolenia w zakresie SWD obejmował zapoznanie się z powyższymi dokumentami. Komendant, w zakresie braku upoważnień wyjaśnił: *„Najprawdopodobniej było to spowodowane tym, że przełożeni nie wystąpili o udzielenie upoważnień lub upoważnienia zostały wystawione lecz nie zostały przesłane do KWP w Białymstoku. Była to najprawdopodobniej kwestia przeoczeń”*. Odnośnie braku listy oświadczeń osób zapoznanych z dokumentami bezpieczeństwa SWD, Komendant wyjaśnił: *„Administratorzy lokalni zostali wyznaczeni dopiero w listopadzie 2012 roku. Za stronę techniczną odpowiadał Zespół Wspomagający(...).Zabrakło rozwiązań organizacyjnych w tym przypadku. Za tę kwestię Pan Cirk był odpowiedzialny. Najwyraźniej nie wyznaczono konkretnej osoby do wykonania tego zadania.”*

Ekspert Zespołu Wspomagającego, wyjaśnił że Specjalista Zespołu Wspomagającego *„z mojego polecenia zajmował się prowadzeniem ewidencji udzielonych upoważnień i charakterystyki obszaru przetwarzania danych osobowych w SWD. Wdrożenie SWD w kwestii przetwarzania danych osobowych zlecono naszemu Zespołowi. Wynikało to z tego, że przy RSD¹¹ się tym zajmowaliśmy, przy KSI¹² i przy ERI¹³. Jeżeli chodzi o oświadczenie osób korzystających z SWD o zapoznaniu z dokumentami bezpieczeństwa SWD było to dla nas nowością. Nigdy wcześniej się z tym nie spotkaliśmy. Mieliśmy świadomość, że zgodnie z polityką bezpieczeństwa trzeba było taką listę oświadczeń prowadzić. Z tego pisma z kwietnia 2012 r. nie było mowy o prowadzeniu oświadczeń o zapoznaniu z dokumentami bezpieczeństwa SWD i umknęło to naszej uwadze, chociażby z tego powodu, że w innych systemach informatycznych nie było praktyki tworzenia takiej listy oświadczeń. Faktycznie, w polityce bezpieczeństwa jest o tym mowa ale tak jak mówię umknęło to naszej uwadze.”*

Specjalista Zespołu Wspomagającego, któremu zlecono prowadzenie w/w list i ewidencji wyjaśnił: *„Na samym początku hurtem nadano uprawnienia*

¹¹ Rejestr Śledztw i Dochodzeń.

¹² Krajowy System Informatyczny.

¹³ Elektroniczny Rejestr Interwencji.

użytkownikom po szkoleniach w KWP w Białymstoku. Uprawnienia nadano użytkownikom, a ponadto kierownikom komórek. Nie wszystkie osoby zostały zweryfikowane i nie wszystkim wystawiono upoważnienia. Po piśmie z KWP w Białymstoku z listopada 2012 r. dokonano weryfikacji osób korzystających z SWD i uzupełniono braki w upoważnieniach.” Odnośnie braku listy oświadczeń Andrzej Borkowski wyjaśnił: „... ja prowadziłem jedynie ewidencję upoważnień. Listą oświadczeń miał zająć się zgodnie z polityką bezpieczeństwa lokalny administrator merytoryczny, a jako że nie został on wyznaczony to nikt nie prowadził takiej listy oświadczeń.”

W trakcie kontroli, w wyniku pisma z KWP z 9 listopada 2012 r. oraz wizytacji z KWP dotyczącej zabezpieczenia danych osobowych przetwarzanych w SWD, w Komendzie dokonano weryfikacji udzielonych uprawnień i wydanych upoważnień dostępu do SWD. Po weryfikacji cofnięto uprawnienia dostępu 11 osobom, przekazano do KWP brakujące upoważnienia oraz wystawiono upoważnienie do dostępu jednemu użytkownikowi. Uzupełniono ewidencję udzielonych upoważnień dostępu do SWD i stworzono listę oświadczeń osób zapoznanych z dokumentami bezpieczeństwa tego Systemu. Osoby, którym udzielono upoważnień do dostępu do SWD zostały zapoznane z dokumentami bezpieczeństwa opracowanymi na potrzeby aplikacji.

(dowód: akta kontroli str. 9-12, 391-398)

Przy korzystaniu z aplikacji stosowane były mechanizmy kontroli dostępu do przetwarzania danych w postaci kart chipowych i haseł. Każdy użytkownik posiadał własną dostępową kartę mikroprocesorową oraz indywidualne hasło dostępu. Urządzenia komputerowe posiadały aktualizowane automatycznie oprogramowanie antywirusowe o nazwie Dr. Web for Windows, zabezpieczające je przed szkodliwym oprogramowaniem.

Urządzenia komputerowe wykorzystywane do obsługi aplikacji SWD nie miały połączenia z Internetem. Połączone były jedynie z wewnętrzną siecią PSTD¹⁴.

(dowód: akta kontroli str. 187-193, 535-539, 544-550, 557-578)

5.2. E-posterunek

Opis stanu
faktycznego

W KMP nie opracowywano odrębnych procedur zabezpieczenia danych osobowych przetwarzanych w e-posterunku.

W 2010 roku Komendant, na mocy dwóch decyzji, wyznaczył administratora bezpieczeństwa informacji w KMP. W tym samym roku Komendant wyznaczył administratora systemów informatycznych, w których przetwarzane są dane osobowe w KMP oraz jego dwóch zastępców. W 2012 roku Komendant wyznaczył inspektora bezpieczeństwa teleinformatycznego w KMP. 6 lutego 2012 r. opracowano *Instrukcję zarządzania systemami teleinformatycznymi służącymi do przetwarzania danych osobowych w Komendzie Miejskiej Policji w Suwałkach* oraz *Politykę bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych w Komendzie Miejskiej Policji w Suwałkach*. Dokumenty te określały między innymi: procedury rozpoczęcia i zakończenia pracy w systemie, sposoby zabezpieczenia systemu teleinformatycznego przed działaniem wirusów, metody i środki uwierzytelniania użytkowników. Postanowienia zawarte w tych dwóch dokumentach były zgodne z wymaganiami stawianymi w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych¹⁵. Dla przykładu każdy użytkownik powinien mieć indywidualne konto

¹⁴ Policyjna Sieć Transmisji Danych.

¹⁵ Dz. U. Nr 100, poz. 1024.

w systemie, zabezpieczone ważnym maksymalnie 30 dni hasłem dostępowym, składającym się z minimum ośmiu znaków, zawierającym co najmniej jedną cyfrę oraz jeden znak specjalny, a 12 znaków dla administratora systemu teleinformatycznego. (dowód: akta kontroli str. 360-362, 399-428)

W dniach oględzin (od 13 listopada do 14 grudnia 2012 r.) 18 urządzeń komputerowych otrzymanych z KWP w ramach projektu e-posterunek, na 15 z nich zainstalowane było oprogramowanie antywirusowe (Dr. Web for Windows), aktualizowane automatycznie po połączeniu z siecią teleinformatyczną. Urządzenia nie były podłączone do sieci zewnętrznej, a jedynie do sieci PSTD. Logowanie do e-posterunku wymagało od każdego użytkownika podania indywidualnego hasła dostępowego. Użytkownicy nie mieli uprawnień do instalacji dodatkowego oprogramowania na urządzeniach informatycznych. Instalacja dodatkowego oprogramowania możliwa była jedynie z poziomu administratora.

W dniach oględzin 17 z 18 urządzeń było zabezpieczonych programem szyfrującym TrueCrypt, w tym wszystkie na których funkcjonariusze prowadzili postępowania w aplikacji e-posterunek (system operacyjny nie mógł być uruchomiony bez uprzedniego wpisania hasła w TrueCrypt); miały założone hasła w BIOS; użytkownicy urządzeń posiadali indywidualne konta dostępowe do systemu Windows zabezpieczone hasłem (składającym się z minimum ośmiu znaków, zawierającym litery i cyfry, zmienianym co 30 dni).

(dowód: akta kontroli str. 331-457, 579-640)

Uwagi dotyczące badanej działalności

NIK zwraca uwagę na konieczność instalacji oprogramowania antywirusowego na wszystkich urządzeniach przeznaczonych do obsługi aplikacji e-posterunek.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

- 1) zapewnienie skutecznego nadzoru nad wykorzystaniem przez funkcjonariuszy sprzętu komputerowego przeznaczonego na potrzeby aplikacji e-posterunek.
- 2) wprowadzenie rozwiązań organizacyjnych zapobiegających wydawaniu upoważnień dostępu do SWD przed zapoznaniem użytkowników z dokumentami dotyczącymi ochrony danych osobowych przetwarzanych w tym systemie.
- 3) podjęcie działań w celu przeszkolenia z obsługi SWD wszystkich użytkowników tej aplikacji.
- 4) zainstalowanie oprogramowania antywirusowego na wszystkich urządzeniach przeznaczonych do obsługi aplikacji e-posterunek.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, dnia 14 stycznia 2013 r.

Kontroler
Maciej Brzosko
Inspektor kontroli państwowej

.....
podpis

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli
w Białymstoku
Barbara Chilińska

.....
podpis